

**ДЕЯКІ ВИДИ ІНФОРМАЦІЇ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМ ТА МІЖНАРОДНИМ ПРАВОМ
ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ ТА ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ****SOME TYPES OF INFORMATION IN NATIONAL AND INTERNATIONAL LAW
AND THEIR IMPORTANCE FOR INTERNATIONAL RELATIONS AND REALIZATION
OF HUMAN RIGHTS**

Дронов В.Ю., к.ю.н.,
доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національний університет «Одеська юридична академія»

Федорова Т.С., к.ю.н.,
доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національний університет «Одеська юридична академія»

Гриб А.М., к.ю.н.,
доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національний університет «Одеська юридична академія»

Стаття присвячена деяким видам інформації, які встановлені національними та міжнародними нормативно-правовими актами, їхньому значенню у реалізації прав людини, ролі у сучасних міжнародних відносинах. Основний їхній перелік міститься у Законі України «Про інформацію». Серед основних видів, що вказані в ньому: інформація про фізичну особу; інформація про стан довкілля (екологічна інформація); податкова інформація; правова інформація; статистична інформація; соціологічна інформація; критична технологічна інформація. Але правове регулювання можна знайти в цілій низці інших нормативно-правових актів. Деякі з них досліджуються у статті. Особливу увагу приділено інформації про стан довкілля або екологічній інформації. Її виготовлення, використання та доступ до неї мають велике значення для реалізації прав людини та в сучасних міжнародних відносинах. Досліджено відповідні джерела національного та міжнародного права, серед яких: Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція) 1998 року.

Також окремо розглянуто інформацію про діяльність державних органів влади та органів місцевого самоврядування. Правове регулювання відповідних відносин має свої особливості. Доступ до цієї інформації має велике значення для реалізації низки прав людини, зокрема, права на участь в управлінні державними справами. У контексті реалізації інших прав людини можна розглядати й інформацію про самі ж права та обов'язки людини та громадянина.

Безумовно, при дослідженні окремих видів інформації, необхідно говорити й про персональні дані. Нами було досліджено визначення цього поняття та розглянуто такі документи як Закон України «Про захист персональних даних» та Загальний регламент про захист даних (GDPR).

Особливе місце серед нормативно-правових актів, які регулюють інформаційні права, а також суспільні відносини, пов'язані з окремими видами інформації, посідає Конституція України. Це враховано й у нашому дослідженні.

Ключові слова: інформація, види інформації, екологічна інформація, персональні дані, інформація про діяльність державних органів влади та органів місцевого самоврядування, публічна інформація, правова інформація, право на доступ до інформації, участь в управлінні державними справами, міжнародні відносини, права людини.

The article is devoted to some types of information, which are established by national and international legal acts, their importance for the realization of human rights, their role in modern international relations. Their main list is contained in the Law of Ukraine "On Information". Among the main types specified in it are: information about an individual; information about the state of the environment (environmental information); tax information; legal information; statistical information; sociological information; critical technology information. But legal regulation can be found in a number of other legal acts. Some of them are researched in the article. Particular attention is paid to information about the state of the environment or environmental information. Its production, usage, access to it have great importance for realization of human rights and modern international relations. Relevant sources of national and international law were studied, including: the Law of Ukraine "On Environmental Protection", the 1998 Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters (Aarhus Convention).

Information on the activities of state authorities and local self-government bodies is also considered separately. Legal regulation of relevant relations has its own characteristics. Access to this information is of great importance for the realization of a number of human rights, in particular, the right to take part in the conduct of public affairs. In the context of the realization of other human rights, it is possible to consider information about the same rights and duties of a person and a citizen.

Of course, when researching certain types of information, it is necessary to talk about personal data. We have researched the definition of this concept and reviewed documents such as the Law of Ukraine "On the Protection of Personal Data" and the General Data Protection Regulation (GDPR).

The Constitution of Ukraine has a special place among normative legal acts that regulate information rights, as well as social relations related to certain types of information. This is also taken into account in our research.

Key words: information, types of information, environmental information, personal data, information on the activities of state authorities and local self-government bodies, public information, legal information, right of access to information, international relations, human rights.

Особливого значення дослідження видів інформації набуває через те, що для різних видів встановлено окремий правовий режим. Це стосується виготовлення, збирання, використання, розповсюдження того чи іншого виду інформації, але особливо цікавим для нас є режим доступу. Можливість громадян ознайомитись з відповідною інформацією залежить від цілої низки факторів, як то,

наприклад, загроз для національної безпеки, які можуть виникнути в результаті розповсюдження цієї інформації серед необмеженого кола осіб або ж потрапляння її до осіб, які можуть її використати у протиправних цілях. Разом з тим, різні види інформації можуть мати значення для реалізації прав людини та громадянина в тій чи іншій сфері, відігравати роль у розвитку громадянського суспільства.

Крім того, інформація набуває все більшого значення у міжнародних відносинах. Не можна сказати, що вона стала важливим чинником лише зараз, але через вплив розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, а також зростання ролі громадянського суспільства у міжнародних відносинах, її роль суттєво трансформувалась. При цьому неоднаковою є її роль різних видів інформації.

Отже метою цієї статті є дослідження класифікації інформації із приділенням окремої уваги тим видам, правовий режим яких має суттєві особливості та які відіграють особливу роль у реалізації прав людини, зокрема участі в управлінні державними справами, а також у сучасних міжнародних відносинах. Важливо дослідити правове регулювання відносин, пов'язаних з різними видами інформації. Також серед завдань цього дослідження слід назвати пошук взаємозв'язків між видами інформації, доступу до них та іншими правами людини.

Класифікація інформації міститься в основному профільному нормативно-правовому акті – Законі України «Про інформацію». Цей закон є достатньо давнім. Його було прийнято ще у 1992 році. Але привертає увагу той факт, що в рамках закону України «Про інформацію» класифікація інформації змінювалась у різних редакціях цього нормативно-правового акту, що, на наш погляд, хоч, можливо, й опосередковано, але свідчить про важливість класифікації інформації.

Так, відповідно до ст. 10 чинної редакції Закону України «Про інформацію» видами інформації є, зокрема: інформація про фізичну особу; інформація про стан довкілля (екологічна інформація); податкова інформація; правова інформація; статистична інформація; соціологічна інформація; критична технологічна інформація [1]. Ми окремо розглянемо деякі з цих видів.

Як ми вже зазначали, редакції закону України «Про інформацію» мають суттєві відмінності. Зокрема, це стосується встановлення видів інформації та їхнього визначення. Так, в редакції закону від 2 жовтня 1992 р. [2] окремим видом інформації було вказано інформацію про діяльність державних органів влади та органів місцевого самоврядування як офіційної документованої інформації, яка створюється в процесі поточної діяльності законодавчої, виконавчої та судової влади, органів місцевого самоврядування. Серед основних джерел такої інформації були названі акти Верховної Ради України, Президента України, підзаконні нормативні акти, ненормативні акти державних органів, акти органів місцевого самоврядування. Було визначено й шляхи, якими ця інформація доводиться до заінтересованих осіб, серед яких: опублікування в офіційних друкованих виданнях, розміщення на офіційних сторінках у мережі Інтернет, опублікування в засобах масової інформації, безпосереднього доведення її до заінтересованих осіб. Очевидно, що саме доступ до інформації про діяльність самих органів влади є особливо важливим для можливості контролю та участі в управлінні державними справами.

Окремий вид інформації, доступ до якого врегульовано спеціальним законом та іншими нормативно-правовими актами, є публічна інформація, тобто відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації [3]. Законом встановлено принцип відкритості цього виду інформації, а виключення можливі лише у тому випадку, коли це передбачено законом, що, на наш погляд, є вкрай можливим, оскільки виключає можливості з боку представників органів державної влади та місцевого самоврядування приховувати інформацію, відмовляти у доступі до неї на власний розсуд, якщо це не передбачено законом. Цей вид

інформації дійсно посідає особливо місце, що зумовлено сферою цієї інформації, її джерелами, режимом доступу, підвищеним інтересом як окремих громадян, так і громадянського суспільства. Саме доступ до публічної інформації дозволяє громадянському суспільству функціонувати та розвиватись, а громадянам реалізовувати свої права, в тому числі право на участь в управлінні державними справами, право на справедливий суд, на освіту, тощо.

Наступний вид інформації, який ми розглянемо, вказаний не тільки у законі «Про інформацію», але й в Основному Законі. Так, відповідно до статті 50 Конституції [4], кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена. Зміст інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічної інформації) встановлено Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» [5] та Законом України «Про інформацію». А також у законі як один з основних принципів охорони навколишнього природного середовища вказано гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища. Цей принцип вже стосується й участі в управлінні державними справами. Ціла низка прав громадян, перелічених в цьому законі стосується доступу до інформації та права на участь в управлінні державними справами. Так, громадяни можуть брати участь в обговоренні та внесення пропозицій до проектів відповідних нормативно-правових актів, вносити пропозиції до відповідних органів, брати участь в розробці та здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища. Особливо важливим для нашого дослідження є встановлення цим законом права громадян, на вільний доступ до вказаної інформації та вільне її отримання, використання, поширення та зберігання. Законом передбачено право громадянських природоохоронних організацій як брати участь у розробці планів, програм, проведенні перевірок, так і на вільний доступ до екологічної інформації. Законом врегульовано й питання екологічного інформаційного забезпечення.

В Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуської конвенції) [6], ратифікованій Законом України від 6 липня 1999 року [7], визнається, що удосконалення доступу до інформації та участь громадськості в процесі прийняття рішень підвищують якість рішень, дають громадськості можливість висловлювати свою стурбованість, а державним органам - вести належний облік таких інтересів, зазначається прагнення сприяти підзвітності та прозорості процесу прийняття рішень і посиленню громадської підтримки рішень. Отже, вказаний документ не тільки підтверджує зв'язок доступу до інформації з іншими правами, наприклад, участю в управлінні державними справами, правом на справедливий суд, але й органам влади здійснювати свою діяльність виходячи з потреб громадян.

Екологічна інформація є важливою й в контексті міжнародних відносин. По-перше, з нею пов'язана низка глобальних проблем, які міжнародна спільнота повинна вирішувати, наприклад, це екологічні, демографічні проблеми, вичерпання ресурсів, забезпечення продовольством, тощо. По-друге, відкритість інформації про стан навколишнього природного середовища, відсутність спроб учасників міжнародних відносин приховувати інформацію про природні чи техногенні катастрофи та їх наслідки створюють атмосферу довіри між такими учасниками.

Окреме місце, на нашу думку, займає право знати свої права і обов'язки, адже тільки це дозволяє громадянину правильно будувати свої відносини з державою, реалізувати свої права та захищати їх, брати участь в управлінні державними справами. Необхідність оприлюднення зако-

нів встановлена статтею 94 Конституції України. Важливим є виділення такого виду інформації як правова, тобто будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо. Серед її джерел називаються не лише Конституція України, інші законодавчі і підзаконні нормативно-правові акти, але й міжнародні договори та угоди, норми і принципи міжнародного права, ненормативні правові акти, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань [1].

Також можна простежити зв'язок між видами інформації та видами прав. Так, наприклад, безпосередньо пов'язані публічна інформація та право на участь в управлінні державними справами, екологічні права та інформація про стан довкілля або екологічна інформація.

Особливим видом інформації є інформація про особу або персональні дані. Під ними розуміють відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована [8]. Вже з самого визначення, а також практики, можна зрозуміти, що цей вид інформації безпосередньо стосується самих громадян. Ця інформація не просто є такою, що може бути корисною для громадянина для контролю за діяльністю влади, реалізації своїх прав, задоволення інформаційних потреб, але ж стосується самого громадянина. Відповідно, її використання, ризику доступ до неї, розповсюдження сприймаються громадянами більш чутливо. В даному випадку громадянин може бачити ризики для власної безпеки. Відносини, пов'язані з оборотом цієї інформації, мають окреме правове регулювання, зокрема, слід вказати Закон України «Про захист персональних даних». Він регулює правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, і спрямований на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних. Взагалі, на нашу думку, в основі правого регулювання використання персональних даних, лежить саме принцип невтручання в особисте життя, який закріплений низкою міжнародних нормативно-правових актів. Цей принцип закріплено Конституцією України, зокрема статтями 31 та 32. Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [4]. Обмеження передбачені й статтею 11 Закону України «Про інформацію». Захист закріплено й міжнародними документами. Статтею 12 Загальної декларації прав людини, прийнятою резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року [9] заборонено безпідставне втручання в особисте і сімейне життя, безпідставне посягання на тайну кореспонденції або на честь і репутацію. Міжнародним пактом про громадянські та політичні права 1966 року [10], ратифікованого Указом Президії Верховної Ради Української від 19 жовтня 1973 року [11], передбачено можливість обмежень, які мають встановлюватися законом і бути необхідними, в тому числі, для поважання

прав і репутації інших осіб [10]. Статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року [12], ратифікованій Законом України від 7 липня 1997 року [13], встановлено право кожного на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції.

Відносини, пов'язані з персональними даними, регулюються численними міжнародними документами. Окремо серед них відзначимо такий важливий та визначний документ як Загальний регламент про захист даних (GDPR), який встановлює, що захист фізичних осіб під час опрацювання персональних даних є фундаментальним правом [14]. Визначення персональних даних, що наводиться в цьому документі, є аналогічним визначенню, наданому в українському законодавстві, яке ми навели вище.

Окремий вид інформації, що має особливе значення саме для міжнародних відносин – міжнародна інформація, під якою розуміють документовані або публічно оголошені відомості про події та явища у міжнародному товаристві (міжнародному інформаційному просторі), зафіксовані на матеріальних носіях із реквізитами, які дозволяють ідентифікувати ці відомості [15, с. 9]. Також в контексті міжнародних відносин слід вказати такий вид, як масова інформація. Відповідно до Закону України «Про інформацію», це інформація, що поширюється з метою її доведення до необмеженого кола осіб. Враховуючи сьогоденний стан міжнародних відносин, розповсюдження інформації серед суспільства на міжнародному рівні, має велике значення для формування суспільної думки, діяльності міжнародних організацій, можливостей реалізації прав людини.

Висновки. Можна зробити висновок про розмаїття видів інформації, які встановлені міжнародними та національними нормативно-правовими актами. Це зумовлено необхідністю різного правового режиму тієї чи іншої інформації виходячи з їх важливості, ролі доступу до неї в реалізації прав людини та громадянина, значення для сучасних міжнародних відносин. Основна така класифікація в українському законодавстві міститься в законі України «Про інформацію». Інші ж документи, як правило, регулюють відносини пов'язані з одним або декількома такими видами. При цьому деякі види вказані безпосередньо в Основному Законі – Конституції України. Взагалі, роль Конституції в цій сфері є визначною, оскільки вона містить як ті принципи, що стосуються доступу до інформації взагалі, так і правове регулювання окремих видів.

Міжнародна інформація, як ще один вид інформації, дозволяє отримувати інформацію про міжнародні відносини, що є необхідним для можливості впливати на них.

Ми дійшли висновку про особливу важливість деяких видів інформації та доступу до такої інформації для реалізації прав людини, так і їхню особливу роль у міжнародних відносинах. Зокрема, це стосується екологічної інформації.

Доступ до інформації про діяльність державних органів влади та органів місцевого самоврядування є важливою не тільки для можливості контролю з боку громадянського суспільства, реалізації громадянами права на участь в управлінні державними справами, але й підвищують рівень довіри з боку іноземних партнерів. Це, в свою чергу, сприяє покращенню іміджу цієї держави, перспективи міжнародного співробітництва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про інформацію: Закон України від 2 жовт. 1992 р. Станом на 01.01.2023 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 02.01.2023).
2. Про інформацію: Закон України від 2 жовт. 1992 р. Станом на 6.01.2011 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 15.12.2022).
3. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI : станом на 1 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 02.01.2023).
4. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 02.01.2023).
5. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII : станом на 1 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 4.01.2023).

6. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція) : Конвенція Організації Об'єднаних Націй від 25 червня 1998 р. : станом на 27 трав. 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text (дата звернення: 7.01.2023).

7. Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля : Закон України від 06 липня 1999 р. № 832-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/832-14#Text> (дата звернення: 6.01.2023).

8. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI : станом на 27 жовт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 05.12.2022).

9. Universal Declaration of Human Rights, Adopted by General Assembly Resolution 217 A(III) of 10 December 1948. URL: <https://www.ohchr.org/en/universal-declaration-of-human-rights> (дата звернення: 05.01.2023).

10. Міжнародний Пакт про громадянські і політичні права 1966 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 02.01.2023).

11. Про ратифікацію Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права та Міжнародного пакту про громадянські і політичні права : Указ Президії Верховної Ради УРСР від 19 жовтня 1973 р. № 2148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2148-08#Text> (дата звернення: 02.01.2023).

12. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р. : станом на 1 серп. 2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 04.01.2023).

13. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції : Закон України від 17.07.1997 р. № 475/97-ВР : станом на 13 берез. 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-вр#Text> (дата звернення: 7.01.2023).

14. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) : Регламент Європ. Союзу від 27.04.2016 р. № 2016/679. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення: 05.01.2023).

15. Міжнародне інформаційне право: навч. посіб. Кісілевич-Чорнойван О. М. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 160 с.